

den ene eller den anden Maade, men i denne Krig fra Hjerteminde er det mig umuligt at see nogen Vanffelighed. Kan det virkelig kaldes en social Vanffelighed, er det en Samfundsvanffelighed, at Børnene skulle komme op i Almueskolen for at examineres, istedetfor at Bestyrelsen engang er gaaet ned til dem i Friskolen? Naar den ærede Forslagsstiller siger, at jeg har opfordret ham til at fremkomme med et Lovforslag som det foreliggende, maa jeg gjøre opmærksom paa, at han maa have opfattet mine Uttringer urigtigt; jeg har en i mange Henseender slet Sukommelse, men den er sandbrud, den stuffer mig abrig, eller idetmindste meget sjelden, og min Sukommelse siger mig, at jeg paa ingen Maade har opfordret den ærede Forslagsstiller til at komme med noget saadant Lovforslag. Han gjorde mig opmærksom paa Forholdet i Hjerteminde og spurgte, om jeg vilde resolvere, at Bestyrelsen skulde møde i Friskolen; herpaa svarede jeg utvivlsomt, at naar Skolebestyrelsen var villig dertil, skulde jeg ikke have Noget derimod, men at jeg ikke vilde befale den at gjøre det, hvorpaa den ærede Forslagsstiller sagde: Ja, saa vil jeg komme med en Lov, og dertil svarede jeg: Vær saa artig. Heri ligger imidlertid ikke nogen Opfordring, og jeg kan ikke finde det forstandigt at komme med en Lov om den Sag. — Den ærede Forslagsstiller ankede over en Resolution, som omhandler de Forbringere, der kunne gjøres med Hensyn til Religionsunderviisningen i Friskoler; men jeg har ikke vidst, at han vilde bringe den Sag under Omtale, og har derfor ikke haft Anledning til at sætte mig nærmere ind deri; dette er forøvrigt en almindelig Bemærkning, men paa ingen Maade en Anke mod den ærede Forslagsstiller. Vil man anke over en given Resolution, da vil Forhandlingen om den blive langt mere frugtbringende, naar vedkommende Minister i Forveien bliver sat istand til at gjøre sig bekendt med Enkelthederne i den.

Eschering: Det, der bragte mig til at begjære Ordet, var den høitærede Ministers Uttring med Hensyn til de Mulkter, der skulle drive Børnene til Almueskolerne, idet han sagde: Skulle Forældrene være berettigede til at lade

deres Børn vore op som Umælende? Det, der gjør det saa vanffeligt for den ærede Minister at see, hvad man skal gjøre med Skolemulkterne, er vistnok den urigtige Anstuelse hos ham, at den, der ikke gaaer i Almueskolen, vore op som Umælende; den ærede Minister sagde: Tidligere have Forældrene havt Ret over deres Børns Liv, men det troer jeg ikke, at den ærede Forslagsstiller nu vil indrømme dem, og han vil da vist heller ikke indrømme, at Børnene nu skulde kunne vore op som Umælende; han maa altsaa ganske simpelt gaae ud fra den Forudsætning, at hvis Forældrene ikke sende deres Børn i Skole, saa vore de op som Umælende. Jeg veed meget godt, at man ikke kan tage disse Ord strengt, idet de saa tabe deres virkelige og sande Betydning, men jeg vil paa den anden Side paastaae, at man ofte gjør Børnene mere umælende ved at tvinge dem til Skolen, end ved at lade dem søge Arbejde og udvilde sig i det daglige Livs Syssler; det er det Urigtige ved Skolemulkterne, det er det, som den ærede Minister finder saa vanffeligt. Jeg har maattet tale om Skolemulkterne, da de ere bragte paa Bane, og da de i Grunden danne Hovedtanken i det foreliggende Lovforslag, som jeg troer har en urigtig Form, idet det, istedetfor at gjøre Forslag til at affasse Skolemulkten, søger at omgaae Hovedsagen. Den høitærede Minister maa vel lægge Mærke til, at Evang fra Statens Side ligeoverfor Forældrene med Hensyn til den Maade, hvorpaa de skulle styre deres Børn, egentlig er uklog og, som jeg troer, uberettiget, saalange Forældrene ikke have viist, at de ikke ere istand til selv at forsørge deres Børn; der ligger Grændsen, i saa Tilfælde træder Samfundet til som Forsørger for Børnene og Forældrene, og da maa det være berettiget til ved andre Midler end ved Skolemulkter at skaffe Børnene til Skole, idet nemlig de Børn, som meest trænge til, at det Offentlige paaseer, at de undervises, ere dem, hvis Forældre mindst kunne muldteres, fordi de ikke have Noget at betale med. Det Brænge i det hele Mulktsystem og i det hele nuværende Skolesystem er, at man paa Landet ligeoverfor de Mænd, som man saameget som muligt skulde søge at fremstille som Familiernes fuldstændig